

Merhaba,

HDP Ekonomi Komisyonu olarak bir bültenle, belli aralıklarla sizlere ekonomice ulaşmaya çalışacağız. Biliyoruz, hiçbir zaman öncelikli konumuz ekonomi olmadı ama ekonomi bunu maalesef anlamıyor. Her şeyin altından çıkıyor ve her şeyi de üstleniyor. Karınca kararınca, el birliğiyle, ille de dayanışmayla bu bültenle ekonomiye elbirliğiyle müdahale edebilmek için başlıyoruz. Başka bir yaşam başka bir ekonomiyle ancak mümkün olacaktır. Doğadan, emekten yana, kadın özgürlükçü, cinsiyet eşitlikçi ve sağlıklı bir büyümeye ortak zenginliğin eşitlikçi dağılımı için başka bir ekonomiyi örmek yönündeki çabalarımıza tüm örgütümüzün desteğiyle birlikte ulaşacağımıza eminiz. Bugünden yarına sermayeden özerk, demokratik bir yaşamın ekonomisi için bültenimizi okuyun, okutun, paylaşın, yazılarınızla, görüş ve önerilerinizle destek verin...

HDP Ekonomi Komisyonu
ekonomihdp@gmail.com

İŞSİZLİK VERİLERİ NE SÖYLÜYOR?

TÜİK'in 23 Mart 2016 tarihinde açıkladığı verilere göre, 2105 yılında resmi işsizlik oranı yüzde 10,3 oldu. İşsiz sayısı da geçen yıla göre 204,000 kişi artarak 3.057.000 kişiye çıktı. AKP Hükümetlerinin ilk iktidara geldiği tarih olan 2002 yılındaki resmi işsizlik oranının yüzde 10,3 olması aslında AKP'nin iktidarda geçirdiği 13 yıl boyunca işsizlik konusunda elle tutulur bir şey yapmadığını ortaya koyuyor. Yıllardır, yüzde 10'un üzerinde takılı kalan bir işsizlik oranı, geleceğin emekçilerine işsizlikten ya da en iyisinden, niteliksiz ve güvencesiz, kısmi zamanlı istihdamdan başka bir imkân vaat etmiyor.

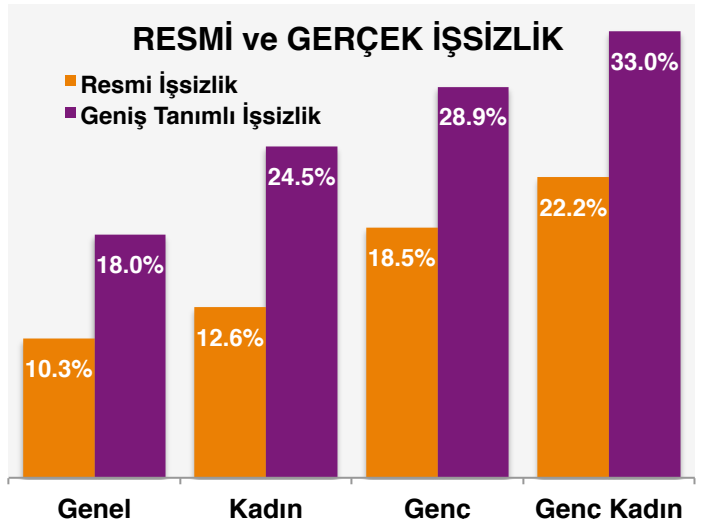
► **İstihdam yapısı sanayiden düşük ücretli ve güvencesiz iş alanlarına kayıyor**

Sanayi istihdamının azalma göstermesi ise sürdürülebilir bir ekonomik büyümenin ana motorunu oluşturan sanayi sektöründeki sorunlara işaret ediyor. Bu sektörde yeni

yatırımların giderek azalması istihdamın da giderek azalmasına, böylece de yerini inşaat ya da hizmetler gibi daha düşük ücretli, güvencesiz, taşeron sözleşmeleri ile yürüyen, sendikası istihdamın almasına neden oluyor.

► **Kadınlar, Kürtler ve gençler**

Çalışma çağındaki olan her üç kadından biri ancak, o da düşük ücretli ve güvencesiz işlerde çalışabiliyor. Veriler, kadınlarda işsizlik oranının erkek işsizliğinin neredeyse yarısı kadar fazla (yüzde 12,6) olduğunu ve özellikle de genç kadınlarda işsizliğin yüzde 22,2 olduğunu ve bunun geçen yıla göre yüzde 2 puan arttığını gösteriyor. Gençler, özellikle de eğitilmiş gençler en fazla işsiz olan kesimin başını çekiyor: yüzde 18,5. Kürdistan illerinde resmi işsizlik oranı yüzde 25'i buluyor.

► **Gerçek işsizlik çok daha fazla!**

TÜİK hesaplarına göre umutsuzluk olmak üzere çeşitli nedenlerle iş arama kanallarını kullanmayanlar, çaresizlik nedeniyle yeterli gelir sağlamayan işlerde çalışmak zorunda kalanlar, niteliklerine uygun olarak iş bulamadıkları için başka işleri kabul etmeyenler (örneğin atama yapılmasını bekleyen on binlerce öğretmen) ve haftada iki saat bile olsa iş bulabilenler işsiz tanımı içinde yer almıyorlar. Resmi işsizlere, bu kesimleri, yani umudu olmadığı için ya da diğer nedenlerle son 4 haftadır iş arama kanallarını kullanmayan ve işe başlamaya hazır olduğu halde bu nedenle işsiz sayılmayanlar da dâhil

edildiğinde işsizlik oranı yüzde 18 oluyor. Bu oran, kadınlarda yüzde 24.5, gençlerde yüzde 28.9, genç kadınlarda ise yüzde 33.

► Peki, nasıl bir istihdam istiyoruz?

Bugün Türkiye'deki istihdam ya da işsizlik sorununun birçok önemli boyutu var. İlk olarak, işsizlik azalsa dahi yeni gelen nüfusu karşılayabilecek ölçüde istihdam artışı yok. Yani içinde yaşadığımız kapitalizm insanlar için yeterli istihdam yaratmıyor.

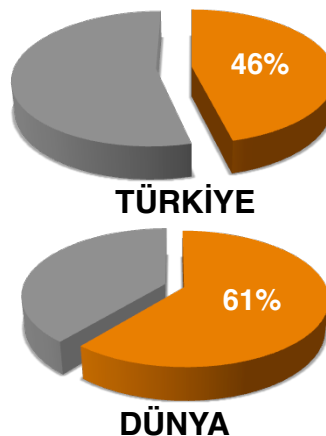
İkinci olarak, araştırmalar kadar yaşamın bizzat kendisi de iyi nitelikte istihdamın artık iş döngülerinden, krizlerden bağımsız olarak iyice zorlaştığını ortaya koyuyor. İmalat sanayi işleri zamana ve yere bağlı olarak iyi işlerdir, zira sendikalaşma güçlüdür, tam istihdam politikası gerektirir ve işgücü piyasalarının düzenlenmesini içerir. Buna karşılık hizmetler sektöründe örgütlenme daha zayıf, sendikaların gücü daha azdır.

Üçüncü olarak, işyerlerinde artık, eskisiyle kıyaslanamayacak ölçüde ücret gaspları yaygınlaştırılıyor. Asgari ücretten çalışmaya zorlamak, normal sürenin ötesinde çalıştırmak, etnik kimliğine göre ayrımcılık yapmak, bahşişlere el koymak, sigortasını ödememek ya da az ödemek, bordro üzerinde sahtekârlık yapmak, mesai ücreti ödememek ya da telafi ücreti adında ödeme yapmak, sözleşmeli işçilerin ücretlerinde yasal olmayan kesintiler yapmak, ücreti ceza olarak içerde tutmak, işçileri işyerinde kullanılan ekipmanı satın almaya zorlamak, yemek arası için ödemede bulunmamak, işe geliş ve gidiş zamanı için ödemede bulunmamak, ücreti nakit olarak ödememek vb. artık rutin uygulamalardır.

Dördüncü olarak, toplam istihdam içinde ücretli istihdamının payı giderek artıyor. Öyle ki istihdam edilen toplam yaklaşık 28 milyon insanın yaklaşık 18 milyonunu, yani en az yüzde 67'sini ücretli işçiler oluşturuyor. Tarım dışı bırakıldığında ücretliler oranı yüzde 80'i buluyor. Asgari ücret ise açlık sınırının (1,393 lira) dahi altında ve resmi veriler dahi en az 5,2 milyon insanın asgari ücretle istihdam edildiğini söylüyor. Ortalama ücret düzeyinin ise 1,500 liranın altında olduğunu biliyoruz. Yani ücretli işçi konumunda çalışmak birçoğumuz için artık tek seçenek durumunda.

► Emek, demokrasi ve özgürlük mücadelesi bir bütündür

Sonuç olarak, istihdam, işsizlik ve tüketim dağılımına ilişkin son veriler şu gerçeği önümüze koymaktadır: Ücretli emeğin sömürüsüne dayalı

Türkiye'deki istihdam oranı (istihdam edilen kişilerin toplam nüfusa oranı) dünya ortalamasının ciddi derecede altındadır.

kapitalist sistemde iktisadi krizler, gelir dağılım adaletsizliği ve yoksulluk gibi, işsizlik ya da eksik istihdam sorunlarının doğması da kaçınılmazdır. Diğer taraftan, bir yandan emekten daha fazla artı değer yaratma çabası biçimindeki sömürü, diğer yandan bu sömürüye karşı direnç kapitalist toplumlarda sosyal sınıflar arasındaki çatışmaların özünü oluşturur. Özne niyetlerin ya da düşüncelerin dışında, nesnel olarak hayatın içinde mevcut bir gerçeklik olan bu mücadele bazen örtülü yürüse de, günümüz iktisadi durgunluk ve krizleri koşullarında, bugün açık bir sınıf savaşına dönüşmüştür. Bu gelişmeler Türkiye’de, özgürlük ve demokrasi mücadelesinin yanı sıra devrimci bir sınıf siyasetinin hâlâ çok önemli olduğunu ve acil bir ihtiyaç olarak işçilerin ve tüm emekçi örgütlenmelerinin önünde durduğunu gösteriyor

KİRALIK İŞÇİLİK YASASINA HAYIR!

Yakında meclise gelecek olan ve kamuoyunda “Kıralık İşçi Yasası” olarak da bilinen yasa tasarısı, Özel İstihdam Bürolarına işçileri işverene 4-8 ay süreyle geçici olarak kiralayabilme yetkisi veriyor. Yani normal, belirsiz süreli çalışma düzeni yerini artık “esnek” çalışma düzeni ile değiştiriyor. AKP iktidarı bu yasanın gerekçesi olarak “işgücü piyasalarındaki katılığı gidererek istihdamı artırma” ve “işletmelerin maliyetlerini düşürerek rekabet avantajı sağlama” gerekliliğini gösteriyor. Çalışmanın esnekleştirilmesi projesi, cilalanmış yüzüyle, AB’den alınan “güvenceli esneklik” kavramıyla sunuluyor. Yani işten çıkarmaların kolaylaştırıldığı, ancak işsiz kalanlara da iş bulma olanakları sağlayan bir sisteme geçileceği söyleniyor.

Esnek çalışma rejimi sonrasında 28 AB ülkesinde %9,3 olan işsizlik rakamı %10,2’ye yükselmiştir. Emsal çalışanlar ile kıyaslandığında kıralık işçiler, işçi haklarının görece daha yüksek olduğu Almanya’da %30, İngiltere’de %32, Kanada’da %40 daha az ücret almaktadır. Ayrıca Belçika, Fransa ve Hollanda’da yapılan araştırmalarda iş kazası riski diğer çalışanların iki katından fazladır.

► “Güvenceli Esneklik” diye bir şey yoktur

Oysa “güvence” ile “esnekliğin” bir arada olması söz konusu olamaz, zira esnekliğin kendisi zaten güvencesizlik demektir. Hatta bu yasa, tam da sermayenin işçiye sağlamak zorunda olduğu güvenceleri (yani işçiye ödenen ücret ve haklar) gasp ederek, onların kâr oranlarını korumak için çıkarılmak istenmektedir. “İşvereni risklerinden arındırmak” denilen şey budur. Emekçinin hakları ile kâr oranı arasında ters orantı olduğun için, güçlü bir işçi sınıfı sermaye için risktir çünkü! Yani özünde bu yasa, işçi ve emekçilerin tarihsel kazanımlarına kapsamlı bir saldırıdan başka bir şey değildir.

► Avrupa’da yok mu?

Tasarının Avrupa ve ABD’de uygulanıyor olması öne sürülerek pazarlanmaya çalışılması tam bir aldatmacadır. Evet, bu yasa birçok ülkede vardır, çünkü bu ülkeler, kapitalizmin son hareket tarzı olan neoliberal politikaların bir gereği olarak emekçinin haklarını gasp etmeye bizden daha önce başlamışlardır. Ancak yine de işsizliğe çare olmamış, bilakis işsizlik oranları artmıştır. Dolayısıyla, ABD ve Avrupa’daki temel insan hakları uygulamalarını “Batı değeri” diye aşağılanırken, emekçiler aleyhine geliştirilen uygulamaların “Batı’da da var” diyerek pazarlamak en hafif tabiriyle tutarsızlıktır.

Peki, kurulduğu günden bu yana sermaye kesiminin temsilcisi ve neoliberal politikaların sadık bir uygulayıcısı olan AKP iktidarının dayattığı bu yasa, işçi sınıfına hangi hak kayıplarını getirecektir?

10 Maddede Kölelik Yasası

1. Kiralık işçi kullanımı istisna değil, kaide olacaktır: Tasarıda “belirtilen koşullar” gerçek bir sınırlama oluşturmayacak, şirketler ihtiyaç duyacağı neredeyse her konuda bir gerekçe göstererek kolaylıkla işçi kiralayabilecektir.

2. Kıdem tazminatı ve yıllık izin hakkı gasp edilecektir: İşçi aynı işyerinde kıdem tazminatı hakkı kazanacak kadar çok (1 sene) çalışamayacağı için 2 aylık ücrete tekabül eden ve kazanılmış hak olan bir tutar, sermayeye kalacaktır.

3. İş ve aile yaşamı düzensizleşecektir: İşçi 4 ay sonra bir işi olup olamayacağını, olsa bile bir sonraki işyerinin neresi olacağını bilemeyecek, bu da işçiyi ailesi ve kendisi için uzun dönemli planlardan da alıkoyacaktır.

4. Emeklilik hakkı gasp edilecektir: Bir işçinin emekli olabilmesi için 7200 gün prim ödeme zorunluluğu olduğunu düşündüğümüzde, dönem dönem çalışabilen bir işçinin emekli olması hayal olacaktır.

5. İşsizlik azalmayacak, artacaktır: TÜİK verilerine göre de işsizliğin en önemli sebebi geçici çalışmadır. Toplam işsizlerin %33’ü geçici bir işte çalıştığı ve iş bittiği için işsiz kalanlardır. Ayrıca dünyadaki esneklik uygulamalarının işsizliği azalttığı doğru değildir. Esnek çalışma rejimi sonrasında 28 AB ülkesinde %9,3 olan işsizlik rakamı %10,2’ye yükselmiştir.

6. Kiralık işçiler daha az ücret alacaktır: Halihazırda bile özel sektörde öğretmenlerle çifte sözleşme yapıp fiilen daha düşük ücret ve haklar öngören sözleşmeler uygulamaktadır. Dünya örnekleri de bunu göstermektedir. Emsal çalışanlar ile kıyaslandığında kiralık işçiler, işçi haklarının görece daha yüksek olduğu Almanya’da %30, İngiltere’de %32, Kanada’da %40 daha az ücret almaktadır.

7. İş cinayetleri artacaktır: Düzenlemelerin çok daha iyi olduğu Belçika, Fransa ve Hollanda’da yapılan araştırmalarda iş kazası riski diğer çalışanlar için olan riskin iki katından fazla olduğu görülmektedir. Fransa’da oluşturulan iş kazaları endeksinde ortalama iş kazası oranı %1.94 iken, büro işçileri için bu oran %6.10’dur.

8. Sendikalaşma daha da azalacaktır: ÖİB işçileri, “projesiz” bırakılma tehdidiyle sendikalardan uzak duracaktır. Bunu, bırakın Türkiye’yi, sendikalaşmanın yüksek olduğu ülkelerde bile kiralık işçilerin sendikalaşma oranının yerlerde olmasından da anlıyoruz. ÖİB işçilerinin sendikalaşma oranı Fransa’da %0.9, İtalya’da %1.4, Hollanda’da %7, Lüksemburg’da %5’tir.

9. Mobbing (bezdiri) artacaktır: Kadrolu-sözleşmeli öğretmenler arasında olduğu gibi, Tam zamanlı işçiler ve kiralık işçiler arasında bir hiyerarşi doğacaktır.

10. Kadın istihdamı artmayacak, eğretilenecektir: Kadınlar, mevcut işgücü piyasasındaki boşluklara, örneğin askere giden çalışanın, doğum yaptığı için işten ayrılan kadının yerine istihdam edildiği için yeni bir istihdam alanı oluşmayacaktır. Hatta evdeki ikinci mesaisi, çocuk ve yaşlı bakımını üstlenmiş kadınlar için iyi işlere erişim daha da kısıtlanacaktır.

► Ne istiyoruz?

Türkiye’deki sermaye sınıfı Avrupa’daki en yüksek kârlılığa sahip olan sermayedir ve desteklenmeye ihtiyacı yoktur. Oysa Türkiyeli işçiler dünyanın en çok katledilen, en örgütsüzleştirilmiş, en az kazanan işçileridir ve ihtiyaç duydukları şey kiralık işçi yasası değil, güvenceli yaşam ekonomisidir. Bunun için haftalık çalışma süresi hiçbir ücret indirimi olmaksızın 45 saatten 37 buçuk saate düşürülmeli; fazla mesailere sınır getirilmelidir. Özellikle işten çıkarmaların olduğu işyerlerinde fazla mesailer yasaklanmalı; kayıt dışı istihdamı kesin olarak ortadan kaldırmalı; esnek çalışma modelleri ve taşeron uygulamalarına son verilmeli; sendikal hak ve özgürlükler önündeki tüm engeller kaldırılmalı; iş bulma ve işe yerleştirme işçiler tarafından yönetilen bir sigorta aracılığıyla yapılmalı; iş güvencesi hakkı, tüm çalışanları kapsayan bir hak olarak düzenlenmelidir.

Bizi Twitter’den takip edin!
@hdpekonmi